Test Booklet Code & Serial No.
प्रश्नपत्रिका कोड व क्रमांक

C

Paper-II
GEOGRAPHY

Signature and Name of Invigilator

1. (Signature) ....

(Name) ....

2. (Signature) ....

(Name) ....

Seat No. | | | | | | |

(In figures as in Admit Card)

Seat No. ....
(In words)

OMR Sheet No. | | | | | | |

(To be filled by the Candidate)

JAN - 36218

Time Allowed : 1¼ Hours] **[Maximum Marks : 100**

Number of Pages in this Booklet : **24** Number of Questions in this Booklet : **50**

Instructions for the Candidates

1. Write your Seat No. and OMR Sheet No. in the space provided on the top of this page.
2. This paper consists of **50** objective type questions. Each question will carry *two* marks. *All* questions of Paper-II will be compulsory, covering entire syllabus (including all electives, without options).
3. At the commencement of examination, the question booklet will be given to the student. In the first 5 minutes, you are requested to open the booklet and compulsorily examine it as follows :
   (*i*) To have access to the Question Booklet, tear off the paper seal on the edge of this cover page. Do not accept a booklet without sticker-seal or open booklet.
   (*ii*) **Tally the number of pages and number of questions in the booklet with the information printed on the cover page. Faulty booklets due to missing pages/ questions or questions repeated or not in serial order or any other discrepancy should not be accepted and correct booklet should be obtained from the invigilator within the period of 5 minutes. Afterwards, neither the Question Booklet will be replaced nor any extra time will be given. The same may please be noted.**
   (*iii*) After this verification is over, the OMR Sheet Number should be entered on this Test Booklet.
4. Each question has four alternative responses marked (A), (B), (C) and (D). You have to darken the circle as indicated below on the correct response against each item.
   Example : where (C) is the correct response.
   (A) (B) ● (D)
5. Your responses to the items are to be indicated in the **OMR Sheet given inside the Booklet only.** If you mark at any place other than in the circle in the OMR Sheet, it will not be evaluated.
6. Read instructions given inside carefully.
7. Rough Work is to be done at the end of this booklet.
8. If you write your Name, Seat Number, Phone Number or put any mark on any part of the OMR Sheet, except for the space allotted for the relevant entries, which may disclose your identity, or use abusive language or employ any other unfair means, you will render yourself liable to disqualification.
9. You have to return original OMR Sheet to the invigilator at the end of the examination compulsorily and must not carry it with you outside the Examination Hall. You are, however, allowed to carry the Test Booklet and duplicate copy of OMR Sheet on conclusion of examination.
10. **Use only Blue/Black Ball point pen.**
11. **Use of any calculator or log table, etc., is prohibited.**
12. **There is no negative marking for incorrect answers.**

विद्यार्थ्यांसाठी महत्त्वाच्या सूचना

1. परिक्षार्थींनी आपला आसन क्रमांक या पृष्ठावरील वरच्या कोपऱ्यात लिहावा. तसेच आपणांस दिलेल्या उत्तरपत्रिकेचा क्रमांक त्याखाली लिहावा.
2. सदर प्रश्नपत्रिकेत 50 बहुपर्यायी प्रश्न आहेत. प्रत्येक प्रश्नास **दोन** गुण आहेत. या प्रश्नपत्रिकेतील **सर्व** प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे. सदरचे प्रश्न हे या विषयाच्या संपूर्ण अभ्यासक्रमावर आधारित आहेत.
3. परीक्षा सुरू झाल्यावर विद्यार्थ्याला प्रश्नपत्रिका दिली जाईल. सुरुवातीच्या 5 मिनीटांमध्ये आपण सदर प्रश्नपत्रिका उघडून खालील बाबी अवश्य तपासून पहाव्यात.
   (*i*) प्रश्नपत्रिका उघडण्यासाठी प्रश्नपत्रिकेवर लावलेले सील उघडावे. सील नसलेली किंवा सील उघडलेली प्रश्नपत्रिका स्विकारू नये.
   (*ii*) **पहिल्या पृष्ठावर नमूद केल्याप्रमाणे प्रश्नपत्रिकेची एकूण पृष्ठे तसेच प्रश्नपत्रिकेतील एकूण प्रश्नांची संख्या पडताळून पहावी. पृष्ठे कमी असलेली/कमी प्रश्न असलेली/प्रश्नांचा चुकीचा क्रम असलेली किंवा इतर त्रुटी असलेली सदोष प्रश्नपत्रिका सुरुवातीच्या 5 मिनिटातच पर्यवेक्षकाला परत देऊन दुसरी प्रश्नपत्रिका मागवून घ्यावी. त्यानंतर प्रश्नपत्रिका बदलून मिळणार नाही तसेच वेळही वाढवून मिळणार नाही याची कृपया विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.**
   (*iii*) वरीलप्रमाणे सर्व पडताळून पहिल्यानंतरच प्रश्नपत्रिकेवर ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेचा नंबर लिहावा.
4. प्रत्येक प्रश्नासाठी (A), (B), (C) आणि (D) अशी चार विकल्प उत्तरे दिली आहेत. त्यातील योग्य उत्तराचा रकाना खाली दर्शविल्याप्रमाणे ठळकपणे काळा/निळा करावा.
   उदा. : जर (C) हे योग्य उत्तर असेल तर.
   (A) (B) ● (D)
5. या प्रश्नपत्रिकेतील प्रश्नांची उत्तरे **ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेतच दर्शवावीत.** इतर ठिकाणी लिहिलेली उत्तरे तपासली जाणार नाहीत.
6. आत दिलेल्या सूचना काळजीपूर्वक वाचाव्यात.
7. प्रश्नपत्रिकेच्या शेवटी जोडलेल्या कोऱ्या पानावरच कच्चे काम करावे.
8. जर आपण ओ.एम.आर. वर नमूद केलेल्या ठिकाणा व्यतिरीक्त इतर कोठेही नाव, आसन क्रमांक, फोन नंबर किंवा ओळख पटेल अशी कोणतीही खूण केलेली आढळून आल्यास अथवा असभ्य भाषेचा वापर किंवा इतर गैरमार्गांचा अवलंब केल्यास विद्यार्थ्याला परीक्षेस अपात्र ठरविण्यात येईल.
9. परीक्षा संपल्यानंतर विद्यार्थ्याने मूळ ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिका पर्यवेक्षकांकडे परत करणे आवश्यक आहे. तथापी, प्रश्नपत्रिका व ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेची द्वितीय प्रत आपल्याबरोबर नेण्यास विद्यार्थ्यांना परवानगी आहे.
10. **फक्त निळ्या किंवा काळ्या बॉल पेनचाच वापर करावा.**
11. **कॅलक्युलेटर किंवा लॉग टेबल वापरण्यास परवानगी नाही.**
12. **चुकीच्या उत्तरासाठी गुण कपात केली जाणार नाही.**

Geography
Paper II
भूगोल
प्रश्नपत्रिका II

Time Allowed : 75 Minutes] **[Maximum Marks : 100**

Note : This paper contains **Fifty (50)** multiple choice questions, each carrying **Two (2)** marks. Attempt *All* questions.

सूचना : या प्रश्नपत्रिकेमध्ये एकूण **पन्नास (50)** बहुपर्यायी प्रश्न दिलेले असून प्रत्येक प्रश्नाला **दोन (2)** गुण आहेत. **सर्व** प्रश्न सोडवा.

1. Gentrification is a settlement of :
   (A) High class
   (B) Middle class
   (C) Low class
   (D) Ethnic community

2. What does 'Fourth World' refer to ?
   (A) Poorest and vulnerable groups of people within the developing world
   (B) Poorest and vulnerable groups of people within the developed world
   (C) Poorest and vulnerable groups of people in the world
   (D) Richest and affluent groups of people in the world

1. 'जेन्ट्रीफिकेशन' .... ह्यांची वसाहत आहे.
   (A) उच्च वर्ग
   (B) मध्यम वर्ग
   (C) निम्न वर्ग
   (D) वांशिक समूह

2. 'चौथे जग' कशाच्या संदर्भात आहे ?
   (A) विकसनशीलमधील गरीब व विकारक्षम लोकांचा समूह
   (B) विकसित जगामधील गरीब व विकारक्षम लोकांचा समूह
   (C) जगातील गरीब व विकारक्षम लोकांचा समूह
   (D) जगातील श्रीमंत व संपन्न लोकांचा समूह

3. The doctrine of 'Terra Nullius' refers to :

(A) Occupied lands

(B) Extra-terrestrial lands

(C) Resettled lands

(D) Empty lands

4. What does the 'index of dissimilarity' measure ?

(A) Racial discrimination

(B) Residential segregation

(C) Gender gap

(D) Caste difference

5. Which book is considered as a key text of political geography ?

(A) Politische Geographie

(B) Liberalism

(C) Democratic Ideals and Reality

(D) Geopolitics of the World System

3. 'टेरा न्युलीअस' तत्व कशाशी संबंधित आहे ?

(A) धारण केलेली भूमी

(B) बाह्य जगातील भूमी

(C) पुनःस्थापित भूमी

(D) रिक्त भूमी

4. 'विषमतेचा निर्देशांक' कशाचे मापन करतो ?

(A) वांशिक भेदाभेद

(B) वसतीस्थानातील विलगता

(C) लिंगांतर

(D) जातीय भेद

5. खालीलपैकी कोणते पुस्तक राजकीय भूगोलाचे मुख्य पुस्तक संबोधले जाते ?

(A) पॉलीस्टीश्च जिओग्राफी

(B) लिबरॅलिझम

(C) डेमोक्रॅटीक आयडीयल्स अँड रिॲलीटी

(D) जिओपॉलीटीक्स ऑफ द वर्ल्ड सिस्टीम

6. According to Indian census a town must have .... population to be identified as urban places.

(A) 50000

(B) 500000

(C) 5000

(D) 10000

7. Economic growth done by .... sector is called as imperative planning.

(A) Public

(B) Private

(C) Joint

(D) External agencies

8. Which one of the following states of India has the highest rank in the Human Development Index ?

(A) Tamil Nadu

(B) Kerala

(C) Punjab

(D) Haryana

6. भारतीय जनगणनेनुसार, नागरी स्थान असण्याकरिता शहराची लोकसंख्या .... असणे आवश्यक असते.

(A) 50000

(B) 500000

(C) 5000

(D) 10000

7. .... क्षेत्रातील (विभागातील) आर्थिक वृद्धीला अत्यावश्यक नियोजन म्हणतात.

(A) सार्वजनिक

(B) खाजगी

(C) संयुक्त

(D) बाह्य संस्था

8. मानव विकास निर्देशांक क्रमवारित भारतातील खालीलपैकी कोणत्या राज्याच्या सर्वात अग्रक्रम लागतो ?

(A) तामिळनाडू

(B) केरळ

(C) पंजाब

(D) हरयाणा

9. "Cultural Ethnocentrism region" will have .... characteristics.

(A) Homogenous and functional

(B) Heterogenous and formal

(C) Homogenous and formal

(D) Heterogenous and functional

9. 'सांस्कृतिक पारंपारिक केंद्रवाद प्रदेश' मध्ये .... वैशिष्ट्ये असतात.

(A) समरूप व कार्यात्मक

(B) विषमरूप व आकारात्मक

(C) समरूप व आकारात्मक

(D) विषमरूप व कार्यात्मक

10. 'Poddlers' in Netherland are classic examples of landuse planning based on model of ....

(A) Christaller

(B) Von Thunen

(C) E. Burgees

(D) Weber

10. नेदरलँडमधील 'पॉडलर' हे भूवापर नियोजनाचे उत्कृष्ट उदाहरण हे .... प्रारूपावर आधारित आहे.

(A) ख्रिस्तलर

(B) व्हॉन थुनेन

(C) इ. बर्गीस

(D) वेबर

11. The Aravalli range run across which of the following Indian states ?

(A) Gujarat, Rajasthan, Punjab and Delhi

(B) Punjab, Rajasthan, Haryana and Delhi

(C) Gujarat, Rajasthan, Haryana and Delhi

(D) Gujarat, Rajasthan, U.P. and Delhi

12. What is called to the pass located at the southern end of the Nilgiri hills in South India ?

(A) The Thalgat Pass

(B) The Bhorghat Pass

(C) The Bolan Pass

(D) The Palghat Gap

11. खालीलपैकी कोणत्या राज्यात अरवली पर्वतरांग पसरलेली आहे ?

(A) गुजराथ, राजस्थान, पंजाब व दिल्ली

(B) पंजाब, राजस्थान, हरयाणा व दिल्ली

(C) गुजराथ, राजस्थान, हरयाणा व दिल्ली

(D) गुजराथ, राजस्थान, उत्तरप्रदेश व दिल्ली

12. दक्षिण भारतातील निलगिरी टेकड्याच्या दक्षिणेस असणाऱ्या खिंडीस काय म्हणतात ?

(A) थलघाट पास

(B) बोरघाट पास

(C) बोलन पास

(D) पालघाट गॅप

13. As per 2011 census the most densely populated state of India is ....

(A) West Bengal

(B) Kerala

(C) Uttar Pradesh

(D) Bihar

14. Which of the following is *not* transport region ?

(A) Konkan Railway

(B) Central Railway

(C) Western Railway

(D) Himalayan Railway

15. Mathura, Digboi and Panipat oil refineries are set up by :

(A) Indian Oil Corporation Ltd.

(B) Bharat Petroleum Corporation Ltd.

(C) Crude Distillation Unit of Madras Refineries Ltd.

(D) Hindustan Petroleum Corporation Ltd.

13. 2011च्या जणनगणनेनुसार भारतातील अति लोकसंख्या घनतेचे राज्य .... आहे.

(A) पश्चिम बंगाल

(B) केरळ

(C) उत्तरप्रदेश

(D) बिहार

14. खालीलपैकी कोणता वाहतूक प्रदेश **नाही** ?

(A) कोकण रेल्वे

(B) सेंट्रल रेल्वे

(C) पश्चिम रेल्वे

(D) हिमालयन रेल्वे

15. मथुरा, दिग्बोई व पानिपत येथील तेल शुद्धीकरण उद्योगांची उभारणी .... यांनी केली.

(A) इंडियन ऑईल कॉर्पोरेशन लि.

(B) भारत पेट्रोलियम कॉर्पोरेशन लि.

(C) क्रूड डिस्टीलेशन युनिट ऑफ मद्रास रिफायनरीज लि.

(D) हिंदूस्थान पेट्रोलियम कॉर्पोरेशन लि.

16. If the minimum mapping unit is one acre and if this is to occupy one square cm area on the map. What should be the scale of map ?

(A) 1 : 5,000

(B) 1 : 5,500

(C) 1 : 6,000

(D) 1 : 6,360

17. What would be the number of shades that can be generated on computer monitor if the satellite data of any three bands with quantization level is 2^8 ?

(A) 16777216

(B) 1677216

(C) 1677816

(D) 72167716

18. In FCC, vegetation is seen in red colour because ....

(A) Vegetation reflects near infrared

(B) Vegetation reflects green

(C) Near infrared is represented as red

(D) Red is represented as green

16. न्यूनतम नकाशीय घटक एक एकर असेल व जर नकाशात त्याने एक चौ.सेमी क्षेत्र व्यापलेले असेल, तर त्या नकाशाचे प्रमाण काय असेल ?

(A) 1 : 5,000

(B) 1 : 5,500

(C) 1 : 6,000

(D) 1 : 6,360

17. जर तीन पट्ट्यातील उपग्रह माहिती 2^8 पुंजीकरण पातळीची असेल, तर संगणकीय मॉनिटरवर किती रंगछटा निर्माण करता येतील ?

(A) 16777216

(B) 1677216

(C) 1677816

(D) 72167716

18. मिथ्यावर्ण प्रतिमेत .... मुळे वनस्पती ताम्रवर्णाय दिसतात.

(A) वनस्पती नजीकच्या अवरक्त पटलात परावर्तन करतात

(B) वनस्पती हिरव्या रंगात परावर्तन करतात

(C) नजीकचा अवरक्त पटल तांबड्या रंगाने दाखविला जातो

(D) तांबडा रंग हिरव्या रंगाचे प्रतिनिधित्व करतो

19. Which of the following colours has highest frequency in visible spectrum range ?
    (A) Blue
    (B) Green
    (C) Yellow
    (D) Red

20. Arithmetic mean is considered to be the most balanced measure of central tendency because :
    (A) It lies at the centre of the range
    (B) All the observation values participate in its determination
    (C) It is free from the influence of extreme value
    (D) Sum of deviations from it equals zero

19. दृश्य वर्णपटल कक्षेत खालीलपैकी कोणत्या रंगाची वारंवारता सर्वात जास्त असते ?
    (A) निळा
    (B) हिरवा
    (C) पिवळा
    (D) लाल

20. अंकगणितीय सरासरी हे केंद्रीय प्रवृत्तीचे सर्वात संतुलित मान का ठरते ?
    (A) हे कक्षेच्या केंद्र्याशी स्थित असते
    (B) सर्व निरीक्षण मूल्ये त्याच्या निर्धारणात सहभागी असतात
    (C) आत्यंतिक मूल्यांच्या प्रभावापासून ते मुक्त असते
    (D) यापासूनच्या विचलन मूल्यांची बेरीज शून्यइतकी असते

21. **Assertion (A) :**

The continent of Africa does not have long and lofty fold mountain system.

Reason (R) :

Plate boundaries around the continent of Africa are mostly divergent in nature.

Which one of the following is *correct* ?

(A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)

(B) Both (A) and (R) are true and (R) is not the correct explanation of (A)

(C) (A) is true but (R) is false

(D) (A) is false but (R) is true

21. **विधान (A) :**

आफ्रिका खंडात लांब आणि मोठी वळीय पर्वत प्रणाली नाही.

कारण (R) :

आफ्रिका खंडाच्या भोवतालची भूपट्ट सीमा ही मुख्यत: परस्परापसारी (Divergent) स्वरूपाच्या आहेत.

यापैकी कोणते **बरोबर** आहे ?

(A) दोन्ही (A) व (R) अचूक असून (R) हे (A) चे योग्य स्पष्टीकरण होय

(B) दोन्ही (A) व (R) अचूक आहेत परंतु (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण नाही

(C) (A) अचूक आहे परंतु (R) हे चूक आहे

(D) (A) चूक आहे परंतु (R) हे अचूक आहे

22. The term "attrition" indicates :
   (A) Erosion of a platform by moving sediment
   (B) Reduction of size of a particle in transit
   (C) Disintegration of a rock
   (D) A core stone as a product of chemical weathering

23. The term "bergschrund" is associated with .... processes.
   (A) Coastal
   (B) Aeolian
   (C) Fluvial
   (D) Glacial

24. Which of the following scientists is also credited for the concept of isostasy ?
   (A) McGee
   (B) Karl Gilbert
   (C) Dutton
   (D) Maj. Powell

22. संनिघर्षण संज्ञा .... दर्शविते.
   (A) मंचाची वाहत्या अवसादामुळे धूप होणे
   (B) संक्रमणातील कणांच्या आकारमानाची घट
   (C) खडकाचे विघटन
   (D) गाभा अश्म हे रासायनिक विदारणाची निर्मिती आहे

23. 'शीर्षभेग' ही संज्ञा .... या प्रक्रियेशी संबंधित आहे.
   (A) समुद्रतटीय
   (B) वाऱ्याची
   (C) नदीची
   (D) हिमनदीय

24. समस्थायित्व संकल्पनेसाठी .... या शास्त्रज्ञालादेखील श्रेय दिले गेले.
   (A) मॅक्‌गी
   (B) कार्ल गिल्बर्ट
   (C) डटन
   (D) मेजर पॉवेल

25. A shadow zone of the earthquake waves occurs on the surface of the earth because :

(A) All the earthquake waves get absorbed in this zone

(B) All the earthquake waves are absorbed by the mantle

(C) P waves are refracted and S waves are absorbed by the mantle

(D) S waves are refracted and P waves are absorbed by the mantle

25. पृथ्वीच्या पृष्ठभागावर 'भूकंपलहरी छायाप्रदेश' .... च्या कारणामुळे आढळते.

(A) या प्रदेशात सर्व भूकंप लहरींचे शोषण होते

(B) सर्व भूकंप लहरी प्रावरणात शोषल्या जातात

(C) प्रावरणात 'P' तरंगांचे अपवर्तन आणि 'S' तरंगांचे शोषण होते

(D) प्रावरणात 'S' तरंगांचे अपवर्तन आणि 'P' तरंगांचे शोषण होते

26. Relative humidity increase when :

(A) The temperature decreases

(B) The temperature increases

(C) Wind velocity decreases

(D) Wind velocity increases

26. सापेक्ष आर्द्रता वाढते जेव्हा :

(A) तापमान कमी होते

(B) तापमान वाढते

(C) वाऱ्याचा वेग कमी होतो

(D) वाऱ्याचा वेग वाढतो

27. The driving mechanism of global climate change is referred to as ....
    (A) Radiative forcing
    (B) Greenhouse effect
    (C) Ozone depletion
    (D) Melting of snow

28. The equatorial regions receive very high amount of rainfall because of :
    (1) Nearness to storm tracks
    (2) Closeness to warm water
    (3) Year round instability of atmosphere
    (4) Inversion of CT airmasses
    (A) (1), (2) and (4)
    (B) (2), (3) and (4)
    (C) (1), (2) and (3)
    (D) (1), (3) and (4)

27. जागतिक तापमान बदलाच्या चालन यंत्रणेस .... असे संबोधतात.
    (A) प्रारणशील प्रेरित
    (B) हरितगृह परिणाम
    (C) ओझोनचा क्षय
    (D) बर्फ विलय

28. विषुववृत्तीय प्रदेशात खूप जास्त पाऊस पडतो कारण :
    (1) वादळ मार्गाचे सानिध्य
    (2) उष्ण पाण्याची जवळीक
    (3) वर्षभर वातावरणीय अस्थिरता
    (4) CT वायुराशींची विपरीतता
    (A) (1), (2) आणि (4)
    (B) (2), (3) आणि (4)
    (C) (1), (2) आणि (3)
    (D) (1), (3) आणि (4)

29. Which of the following is not *true* for the summer monsoon over northern hemisphere as a system of winds ?
    (A) A system, marked with seasonal wind shift, caused by differential heating of the land and the sea.
    (B) Winds that are largely confined to the tropics i.e. the region up to 20°N.
    (C) Summer monsoon winds are the resultant deflections of southeast trades due to earth's rotation.
    (D) Summer monsoon approach the land from northeasterly direction.

30. The layers between the tropopause and the lower thermosphere are commonly referred to as .... atmosphere.
    (A) Middle
    (B) Lower
    (C) Upper
    (D) Topper

29. उत्तर गोलार्धातील उन्हाळी मान्सून वारे प्रणाली-बाबत खालीलपैकी काय खरे **नाही** ?
    (A) जमीन व पाणी यांच्या तापण्यातील तफावतीमुळे बदल झालेली हंगामी वारे प्रणाली.
    (B) प्रामुख्याने उष्ण कटीबंधात (20°उ. अक्षवृत्तापर्यन्त) मर्यादित वारे.
    (C) उन्हाळी मान्सून वारे हे पृथ्वीच्या परिवलनामुळे विचलित झालेले आग्नेय व्यापारी वारे होत.
    (D) उन्हाळी मान्सूनचे जमिनीवर आगमन ईशान्य दिशेकडून होते

30. तपस्तब्धी व निम्न दलांबर या दरम्यानच्या वातावरणाच्या स्तरास .... वातावरण असे संबोधतात.
    (A) मध्य
    (B) निम्न
    (C) उच्च
    (D) सर्वात वरचे

31. Which of the following is considered as a passive soil forming factors ?
    (A) Parent rock
    (B) Climate
    (C) Time
    (D) Biota

31. खालीलपैकी कोणता घटक मृदानिर्मितीत निष्क्रिय मानला जातो ?
    (A) मूळ खडक
    (B) हवामान
    (C) काल
    (D) जीवसमूह

32. Photic zone means :
    (A) The layer of ocean where all biological life is located.
    (B) The zone where only coral reefs are located.
    (C) The layer of ocean upto which sufficient light penetrates
    (D) The layer in which photo-synthesis is not possible

32. फोटीक झोन म्हणजे :
    (A) असा सागरी स्तर जेथे सर्व प्रकारचे सजीव असतात.
    (B) असा विभाग जेथे प्रवाळ कट्टे आढळतात.
    (C) असा सागरी स्तर जेथपर्यंत पुरेसा प्रकाश शिरकाव करतो.
    (D) असा स्तर ज्यात प्रकाश-संश्लेषण शक्य होत नाही.

33. Which is the important driving force for ocean current movement ?
    (A) Ocean surface water density
    (B) Ocean water temperature change
    (C) Prevailing winds
    (D) Salinity

33. सागरी प्रवाहांच्या हालचालीसाठी महत्त्वाचे प्रेरक बल कोणते आहे ?
    (A) सागर पृष्ठीय जलाची घनता
    (B) सागरी जलाच्या तापमानातील बदल
    (C) प्रचलित वारे
    (D) क्षारता

34. Corals predominantly occur in low to mid latitudes because of :

(A) High rainfall

(B) Hot and humid climatic conditions

(C) Suitable temperature conditions

(D) Suitable salinity conditions

34. प्रवाळ हे प्रामुख्याने निम्न ते मध्य अक्षांस प्रदेशात आढळतात कारण :

(A) जास्त पर्जन्य

(B) उष्ण आणि दमट हवामान स्थिती

(C) योग्य तापमान स्थिती

(D) योग्य क्षारता स्थिती

35. Which one of the following is referred to as the producer in marine ecosystem ?

(A) Phytoplankton

(B) Zooplankton

(C) Fungi

(D) Small fish

35. सागरी परिसंस्थेत खालीलपैकी कोणते उत्पादक म्हणून संबोधले जाते ?

(A) वनस्पती प्लवक

(B) प्राणी प्लवक

(C) कवक

(D) छोटे मासे

36. The Orthographic and Stereographic projections were designed by :

(A) Thales

(B) Eratosthenes

(C) Hipparchus

(D) Aneximander

36. लंबजन्य व त्रिमितचित्रलेखी प्रक्षेपणे .... यांनी आकृतिबंधीत केली आहेत.

(A) थेल्स

(B) इरॅटोस्थेनिस

(C) हिप्पारकस

(D) ॲनेक्सीमाईंडर

37. "The nature does not drive man along a particular road, but it offers a number of opportunities from among which man is free to select" is related to :

(A) Determinism

(B) Neo-determinism

(C) Possibilism

(D) Stop and Go Determinism

38. The landscapes reflects two primal needs of man "Prospect and Refuge" was advocated by :

(A) Appleton

(B) Samuels

(C) Johnston

(D) Ralph

37. "निसर्ग मानवास एका विशिष्ट मार्गानेच जावे असे कधीही सांगत नसतो तर निसर्गाने मानवास मुक्त संचारासाठी अनेक संधी निवडीकरिता उपलब्ध करून ठेवल्या आहेत" कशाशी संबंधित आहे ?

(A) निश्चयवाद

(B) नव-निश्चयवाद

(C) संभववाद

(D) थांबा व जा निश्चयवाद

38. "भूदृश्ये ही मानवाच्या दोन मूलभूत गरजांवर 'संभाव्य संधी व आश्रय' प्रकाश टाकतात" कोणी पुरुस्कृत केले ?

(A) अॅपलेटॉन

(B) सम्युअल्स

(C) जॉन्स्टन

(D) राल्फ

39. Match the List-I and List-II and select the *correct* answer from the codes given below :

	List-I		**List-II**
(*a*)	Homer	(1)	Outline of Geography
(*b*)	Hecataeus	(2)	Historical Memoir
(*c*)	Strabo	(3)	Illiod and Odyssey
(*d*)	Ptolemy	(4)	Ges-Periodos

Codes :

	(*a*)	(*b*)	(*c*)	(*d*)
(A)	(3)	(2)	(4)	(1)
(B)	(2)	(1)	(3)	(4)
(C)	(3)	(4)	(2)	(1)
(D)	(3)	(2)	(1)	(4)

39. यादी-I व यादी-II यांच्या जोड्या जुळवून खालील संकेतांकातून योग्य पर्याय निवडा :

	यादी-I		**यादी-II**
(*a*)	होमर	(1)	आऊटलाइन ऑफ जिओग्राफी
(*b*)	हेकॅटस	(2)	हिस्टॉरीकल मेमॉअर
(*c*)	स्ट्रॅबो	(3)	इलियॉड अँड ओडीसी
(*d*)	टॉलेमी	(4)	जेस-पिरीओडोस

संकेतांक :

	(*a*)	(*b*)	(*c*)	(*d*)
(A)	(3)	(2)	(4)	(1)
(B)	(2)	(1)	(3)	(4)
(C)	(3)	(4)	(2)	(1)
(D)	(3)	(2)	(1)	(4)

40. Who has divided the Cosmography into Uranography and Geography ?

(A) Hettner

(B) Blache

(C) Humboldt

(D) Davis

40. 'कॉस्मोग्राफी' या खंडाचे 'युरॅनोग्राफी' व 'जिओग्राफी' अशा दोन भागात कोणी विभाजन केले ?

(A) हेटनर

(B) ब्लाश

(C) हुम्बोल्ट

(D) डेव्हीस

41. According to Rank size rule, if the population of the largest city is 15,00,000, then the population of the fourth largest city would be :

(A) 3,00,000

(B) 3,75,000

(C) 5,00,000

(D) 7,50,000

41. 'श्रेणी आकारमान नियमा'नुसार सर्वात मोठ्या शहराची लोकसंख्या जर 15,00,000 असेल, तर चौथ्या मोठ्या शहराची लोकसंख्या ही .... असेल.

(A) 3,00,000

(B) 3,75,000

(C) 5,00,000

(D) 7,50,000

42. Who is associated with the statements given below :

(*i*) Migration occurs in small steps

(*ii*) Most migrants go to short distance

(*iii*) Long distance migrants go to urban areas.

(A) Tadora

(B) Everett Lee

(C) Zelinsky

(D) Revenstein

42. खालील दिलेल्या विधानांशी कोण संबंधित आहे ?

(*i*) स्थलांतर छोट्या छोट्या टप्प्यात होते

(*ii*) खूपसे स्थलांतरित थोड्याच अंतरावर स्थलांतर करतात

(*iii*) दूर अंतर मार्गक्रमण करणारे स्थलांतरित शहरी भागात जातात

(A) तडोरा

(B) एव्हरेट्ट ली

(C) झेलन्स्की

(D) रॅव्हेनस्टाईन

43. Maximum population of the world resides in .... latitude.

(A) 20—40°N

(B) 20—40°S

(C) 40—60°N

(D) 30—60°S

44. In the context of population, which of the following statements is *not correct* ?

(A) Europe is 'Aged Population' Continent

(B) China is the most populous country in the world

(C) India and China support 50% of the world's population

(D) Africa has the world's highest fertility rate

43. जगातील जास्तीत जास्त लोकसंख्या .... अक्षवृत्तांदरम्यान राहते.

(A) 20—40°N

(B) 20—40°S

(C) 40—60°N

(D) 30—60°S

44. लोकसंख्येच्या संदर्भातून, खालीलपैकी कोणते विधान योग्य **नाही** ?

(A) युरोप हा 'जेष्ठ वयाच्या लोकसंख्येचा' खंड आहे

(B) चीन हा जगातील सर्वात जास्त लोकसंख्या असलेला देश आहे

(C) जागतिक लोकसंख्येत भारत व चीनचे 50% योगदान आहे

(D) आफ्रिकेचा जननदर जगात सर्वाधिक आहे

45. A primary (main) road intersected at right angle by series of secondary roads, parallel to one another would develop .... type of rural settlement pattern.

(A) Grid

(B) Crucified

(C) Herring bone

(D) Angular

45. एकमेकास समांतर असणाऱ्या दुय्यम रस्त्याच्या श्रेणी प्राथमिक (मुख्य) रस्त्यास काटकोनात छेदतात, या ठिकाणी .... प्रकारचा ग्रामीण वस्ती आकृतिबंध तयार होतो.

(A) जाळी

(B) क्रूसासदृश्य

(C) बांगडा अस्थि आकृतिबंध

(D) कोनीय

46. In the south eastern USA 'Specialised horticulture and olericulture' is called ....

(A) Conuco

(B) Truck farming

(C) Chiltenene

(D) Tavy

46. आग्नेय यु.एस.ए. मधील फळबागा व भाजीपाला विशेषीकरणाच्या शेतीस .... म्हणतात.

(A) कोन्युको

(B) ट्रक फार्मिंग

(C) चिलतेनेन

(D) तावी

47. Which of the following is *not correctly* matched ?

(A) Milpa — Central America

(B) Caingin — Philippines

(C) Podu — India

(D) Berbecho — Thailand

47. खालीलपैकी **अयोग्य** जोडी कोणती ?

(A) मिल्पा – मध्य अमेरिका

(B) कैनझिन – फिलीपाईन्स

(C) पोडू – भारत

(D) बेरबेको – थायलंड

48. When production increased in comparison to the quantity of cost elements is called :

(A) Constant return to scale

(B) Economies of the scale

(C) Diseconomies of the scale

(D) Average cost curve

49. Which of the following pairs is *incorrect* ?

	Resources		Types
(A)	Forest	:	National resource
(B)	Tides	:	Inexhaustible
(C)	Coal	:	Inorganic
(D)	Wild animal	:	Renewable

50. Which of the following is *not* a dimension of Human Development Index (HDI) ?

(A) Longevity

(B) Knowledge

(C) Decent Standard of Living

(D) Equality

48. जेंव्हा किंमत घटकांच्या राशी तुलनेत उत्पादन वाढते त्यास .... म्हणतात.

(A) प्रमाणाशी नियमित परतावा

(B) परिव्ययवर्धक अनुकूलता

(C) परिव्ययवर्धक प्रतिकूलता

(D) सरासरी खर्च वक्र

49. खालीलपैकी कोणती जोडी **अयोग्य** आहे ?

	साधनसंपत्ती		प्रकार
(A)	वने	:	राष्ट्रीय साधनसंपत्ती
(B)	भरती ओहोटी	:	अविनाशी
(C)	कोळसा	:	असेंद्रीय
(D)	वन्य प्राणी	:	पुनर्नवीकरणीय

50. खालीलपैकी कोणता मानवी विकास निर्देशांकाचा आयाम **नाही** ?

(A) आयुर्मान

(B) ज्ञान

(C) राहणीमानाचा सुयोग्य दर्जा

(D) समानता

ROUGH WORK